

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Petiti Philosophi & Doctoris Medici, Miscellaneorum Observationum Libri quatuor

Petit, Pierre

Trajecti ad Rhenum, 1682

Cap. XV. Verba Aristotelis, de natura hominis, in sensum contrarium
detorta a Scaligero. eorundem vera expositio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13245

CAPUT XV.

Verba Aristotelis, de natura hominis, in sensum contrarium detorta a Scaligero. eorundem vera expositio.

IUl. *Casus Scaliger*, vir magnus, in *Exercit.* 250. cui titulus est, *an omnia propter hominem facta sint?* quod ipse affirmat, & accurata disputatione probare conatur, *Aristotelis* locum quendam pro hac opinione in medium adducit, ex lib. I. *Metaphysic.* Sed adeo præter mentem *Aristotelis*, ut fatis mirari non possim, hominem acutum, quodque ex illis *Exercitationibus* apparet, in libris & doctrina *Aristotelis* non perfunctorie versatum, sic potuisse de magistri verbis errare. Πολλαχῆ γὰρ ἡ φύσις δέλη τῶν ἀνθρώπων ἐστίν. Hæc verba ita accipit, ceu his naturam homini esse subjectam & ejus ancillam *Aristoteles* diceret. Quæ proinde audaciora censet. Sic autem loquitur: *Sed & audacioribus verbis utitur in primo divinæ philosophiæ. Ancillari enim homini servam naturam, scripsit;* tum verba allata citat. Qui quantum a proposito *Aristotelis* hac quidem interpretatione aberret, librum inspicienti, ac totum locum consideranti patebit. Postquam enim *Aristoteles* bene longa disputatione ostendit sapientiam, hoc est, *metaphysicam*, non esse ad usus communis vitæ & officia comparatam, sed ad nobiliores, & solam mentis contemplationem (nihil enim aliud agit in proœmio) hinc sequi ait, ut sola hæc scientia, libera & sui juris censeatur, utpote quæ sola omnium non propter aliud, sed sui ipsius gratia quærat, sicut liber homo dicitur, qui sui ipsius & non alterius gratia. Ex quo etiam infert, merito videri posse

posse, hujusmodi scientiam non esse humanam possessionem, quod tanta libertas & sublimitas humanæ conditionis modum excedat; Quippe hominum naturam multis modis servam esse constat. Integrum locum adscribam: Ὁσπερ ἀνθρώπων, φαρμὸν, ἐλευθεροῦ ὁ αὐτῶν ἕνεκα, καὶ μὴ ἄλλως, ἔτι καὶ αὐτῆς μόνῃ ἐλευθεροῦ ἔσα τῶν ὀπίσθητων μόνῃ γὰρ αὐτῆς ἕνεκὲν ἐστὶ. διὸ καὶ δικαίως ἀντὶ τῆς ἀνθρώπινης νομίζουσι αὐτῆς ἢ κληῖσις. πολλαχῆ γὰρ ἡ φύσις δέλη τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ. i. *Quemadmodum dicimus, liber homo, qui sui ipsius, & non alterius gratia est, ita & hæc sola scientiarum libera est; si quidem sola hæc sui ipsius gratia est. Quare merito non humana ejus possessio putabitur: natura etenim hominum in plerisque serva est.*

Ipsa igitur disputationis series, detorta hæc a Scaligero in contrarium plane sensum, ostendit, neque orationis structuram & syntaxim percepisse. Nam nomen hoc φύσις, de natura ipsa rerum, ac universo accipit; istud autem ἀνθρώπων cum hoc δέλη connectit: cum philosophus φύσιν ἀνθρώπων, *hominum naturam* ibi intelligat: quam multis modis servam esse experientia docet. Cui enim parti hujus Mundi homo non servit? primum proprio corpori, & ventri, qui, ut Plinius alicubi dicit, *instat ut creditor, & sapius de die appellat. Hujus gratia præcipue avaritia expetitur: huic luxuria conditur: navigatur ad Phasim: huic profundum vada exquiruntur.* Ita Plinius lib. 26. cap. 8. cui consonum hoc Seneca: *Homo precarii spiritus, alimenta metuens sua.* recte: nam ex his frequentiores causæ morborum. Quid? non & homini altra dominantur? non cæli mutationes & tempestates? Quin ne vilissima quidem animalium homo in potestate habet. Pomponatius Tractat. de Reactione sect. 2. cap. 8. *Cum (inquit) homo cunctis animalibus dominetur, cuncta fere animalia ipsi dominantur: in tantum quod neque a muscis, neque culicibus, cimicibus, pulicibus, pediculis, lendinibus & hujusmodi generis se potest defendere. Immo au-*
divi

divi a medico fide digno, habuisse in cura quendam, qui quasi mortuus est ex ingressu pulicis in aurem. Neque abs re arbitror, de hac hominis sorte obnoxia in hoc Mundo, audire etiam auctorem libri, qui inscriptus est *Religio Medici*, tametsi nimia confidentia in multis labentem, & præcipitis judicii. Sed tamen, quæ in sect. 37. de hac vita dicit, non præteribo: *Nunquam me moriturum* (supple naturali exitu & spontaneo) *si diabolus persuadere posset, ne isti quidem momento superessem: vulgarem hunc existendi modum, clientelam istam Solis & elementorum, tam humilem, tam vilem existimo, ut hoc ne hominem quidem esse judicem, saltem hoc modo minime vivi, prout humana natura dignum est.*

Naturam autem ipsam rerum parentem, quis hominis servam dicat? cujus homo opificium, velut alia, quæ Mundo continentur. certe enim *natura* nihil aliud est, quam vis ipsa Dei cuncta ordine certo ducentis ab ortu ad finem, atque moderantis. At homo & plantis & animalibus multis & aliis innumeris, Sole etiam & astris utitur? Quid tum? Et Rege subjecti utuntur. Quid enim bono Rege utilius? Ergo Rex servus subjectorum. Si, unde bona proveniunt, is eorum, quibus benefacit, servus est, sequetur & Deum ipsum optimum maximum hominis esse servum. omnium enim is bonorum atque utilitatum causa homini auctorque existit. Et male igitur *Aristotelis* verba *Scaliger* accepit, nec recte de natura sensit, cum hanc in multis hominis esse *ancillam* censuit. De hac autem quaestione, an omnia hujus Mundi propter hominem facta sint, alias plenius disputamus.